

REDACȚIA

Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

20 cor.

10 cor.

5 cor.

2 cor.

Duminică pe an 4 cor.

Germania și străinătate pe an 40 franci.

scripștea nu se însoțită.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un sâr garoad: prima dată 14

leal; a doua oară 12 bani; a treia

oară 8 b. de fiecare publicare.

Atât abonamentele, cât și inserțiile

se plătesc în avans în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat

Scrisori neretrânse nu se primesc

Numul sfințește locul!

Acă-i un mare adevăr că mulți oameni împreună pot face multe lucruri nu e mai puțin adevărat, că și câte un singur om harnic e în stare a săvârși multe. Cine s'ar încumeta să tagăduiască faptul că, de pildă, fără un Șaguna națională română drept măritoare merit nu ar fi ajuns să aibă Statutul de legea care-i cheazășuește atâtea drepturi frumoase? Ori, ca să facem o asemănare apropiată: cine nu recunoaște că Casa Națională s'a ridicat mai ales prin hărnicia fruntașului nostru Dr. N.

și așa mai departe, multe lucruri bune săvârșit mulțumită însuflețirii și cumințeniei mai ales ale unui singur om. De aceea marea bancă »Albina« se leagă de Jui Visarion Roman. Când auzim de banca »Ardeleana« ne vine în minte numele Dr. I. Mihu, când zicem reuniune ne aducem aminte de Eugen Brote și D. Comșa, când pomenim de reuniuni școlărilor, par-că-l vedem pe Tordă-

de data asta vrem să vorbim însă mai puțin de hărnicia unui fruntaș de prin țară și mai mult de primejdivele părți ale Românișmului care face d-l. Andrei Cosma din

Șimleu. Prilej la asta ne dă cea mai nouă faptă a d-sale: măsurile ce a luat, ca director de bancă, a veni în ajutorul sătenilor ajunși în suferințe, în urma nemai pomenitului an rău prin care trecem.

Publicăm în altă parte a ziarului nostru circulara ce a dat, în privința asta, către bărbaiții de încredere ai băncii »Silvania«. Circulara este o viue dovadă nu numai despre dragostea adevărată și purtarea de grijă ce numitul fruntaș o are pentru sătenii Români, dar ne mai dovedește și aceea că dl Cosma știe cum trebuie să fie ajutat bietul popor.

N'avem nici o îndoaială că în aceste vremi de restriște toți directorii de bănci și-au frământat mintea cum să ajute mai bine și ce înlesniri să facă țăranilor noștri. Știm chiar, că cei dela banca »Victoria« de asemenea sunt cu multă purtare de grijă către economii ajunși în strâmtoare. Trebuie să recunoaștem însă, că dl Andrei Cosma s'a gândit și a făcut cel mai larg plan de a se veni în ajutorul poporului, așa că dacă celelalte bănci române vor urma pilda de laudă ce a dat multe dureri se vor alina.

Și se cuvine ca toate să facă ast-fel. Pe de-o parte pentru-că toți de pe la băncile române sunt fiți ieșiți din popor, cari dacă au ajuns la o plată mai bună și la adăpost de neagra mizerie dela sate, nu pot

să uite și să-și întoarcă fața dela Românul cărui îi plâng copiii în casă de foame ear pe de altă parte pentru-că noi înțelegem chemarea băncilor române așa ca nu numai să împrumute și să păstreze bani; dar aflându-se neamul în stare desnădejduită, toți cei din fruntea băncilor să sară în ajutor. Mai ales când ved că bieții săteni fie din pricina neștiinței, fie că-s săraci și nedeprinși cu tovarășii, nu se pot singuri ajuta.

Ear starea la sate — cine să n'o știe? — este nu se poate mai desnădejduită. Spun bătrânii că anul rău »de sub Nemți« (la 1863) a fost floare la ureche pe lângă reul d'acum. Băncile române ar putea deci să-și impună chiar jertfe. Ce ar fi adică, dacă domnișii acționari ar lua cu un percent două mai puțin în anul acesta? Nici unul dintre ei n'ar săraci; în schimb s'ar mântui însă frații dela cea mai îngrozitoare moarte: cea de foame! Să se gândească fericii cari au acțiuni dela bănci, că în puține țări din lume se ia atâta camătă ca la băncile din Țeara Ungurească!... Știm despre sforțările ce fac băncile noastre pentru a fi cât mai folositoare neamului.

Pentru lecuirea unui rău neasămănat și neobișnuit de mare, cum este sărăcia din anul acesta, se cere însă măsuri tot neobișnuite.

Dl Andrei Cosma, stăruinții căruia se poate multumi înflorirea »Silvaniei«, și în-

Impresiuni și reflexiuni dintr'o călătorie.

De

S. Tamba.

De mai bine ca două săptămâni se obțin în sînul reuniunii române de cântec în Brașov o agitațiune neobișnuită. Rolurile de domni și dame urcă grăbite pe sară de sară treptele frumosului edificiu al gimnasiului rom., în a cărui sală spațioasă și bine luminată se țin probele de cântec de-o vreme încoaci păreau că nu mai pot fi. Conversația nu se mai curmă, din neașteptate se încinge tot mai intențită în jurul evenimentului ce avea să urmeze.

Uchii strălucesc, gurițele sunt neobosite în căutarea tablourilor zugrăvite de fantazii artistice. Și zgomotul durează înainte până-ce dirigentului nu se ridică, când par'că-i foarfecile un fir de ată, așa să curmă și olălăitul asurzitor de mai înainte, — și un moment mai în urmă hipnotizat de bagheta vrăjită se schimbă în niște acorduri cari îți înalță sufletul. Groaverii se umplu de energie, care-și desmeardă sufletul în farmecul melodiiilor, cari răzbat departe în liniștea sălilor, când dulci și duioase, când energice și amenințând par'că uneori — sprigii întărite de puternica orchestră orășe-

nească — să ridice în slavă coperișul puternicului edificiu.

Vremea se scurge repede și iată-ne în ajunul zilei atât de mult așteptate, — la ultima probă.

Dirigentul ne împărtășește ultimele dispozițiuni: »Domnișii au să se prezinte în haine negre, cravată și mânuiși albe; damele în toaletă albă. Plecarea va fi dimineață la 3 și 55. Vă rog să vă sculați de vreme, să nu întârziati, căci pentru noi ar fi o mare pacoste, dacă ar lipsi 2—3 înși, și așa suntem puțin, ce-o să ne facem dacă și din acești puținți vor mai lipsi. Și acum la revedere mâne dimineață la gară!...»

— Ura! Noapte bună!...

A doua zi dimineața roia gara de cântăreți și cântărețe de »garde-dame« și curioși. Par'că-i fi zgîndărit un furnicar, așa învalmășeală. Gură, — câte vrăbiile după ploate. Unul — de teamă să nu scape carul de foc — dormise numai cu un ochiu; alta nu nchisese nici unul cât a fost noaptea de lungă; al treilea dormitase iepurește; a patra abia ațipise după miezul nopții când îl și aduce — ucigă-l toaca — pe birjar de-i spărie odihna. Unul visase că l-a decorat regele, altul că l'a ținut la masă; a treia c'a sărutat-o regina, al patrulea că l-a răsturnat trăsura schilodindu-l și că aflând regele de treaba asta i-a trimis o telegramă de

condolență și câte și mai câte mirozenii una mai cu coarne ca cealaltă. Apropoiindu-se momentul plecării trecem la numerătoare. Nu lipsește nimenea. Se dă signalul. Urcăm treptele vagoanelor. Mașina șueră, își adună puterile și după-ce ne prezintă pe cei cari ședeam față'n față silindu-ne să ne facem complimente involuntare, gâfâind pornește pe drumul de fier la început greoaie, somnoroasă apoi tot mai trează la cap și mai spintenă la picioare.

În vagoane ca 'ntro sinagogă. Toată suflarea glăsuște. Cei mai bătrâni vorbesc despre înțelepciunea regelui Carol, despre norocul României, și avântul ce l'a luat în timpul din urmă. Pun la cale lumea și țara. Alții despre seceta și sărăcia din anul acesta. Cei mai tineri în jurul fete-or combină la scene hazlii de cari o să avem parte la palat, fiind acum pentru prima oară în această societate înaltă. — Cum o fi? Ce-o fi? sunt întrebările în jurul cărora se 'nvîrt toate combinațiunile. »De ne-o agrăi regele s'au regina vai de capul nost? Ce-o să răspundem?«

Răspunsul depinde dela întrebare răspunde Victor dintr'un unghiuleț. Nu-l poți stabili înainte. De ne-o 'ntreba regina, de pildă, cum ne place Sinaia, o să-ți răspundem: »Adevărat picior de raiu, Madam. Mulțumesc de întrebare. Foarte frumos!

— »Madam! Ha-ha-ha...»

Sirolin

Cel mai excelent profesor și medic îl recomandă ca remediu cu efect

și mai ales este recomandat Convalescenților după influență.

corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze asudarea de noapte.

— Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provăzută cu firma de mai jos

contra morburilor de plămâni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronhită cronică, tusă convulsivă,

și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze asudarea de noapte.

— Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provăzută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvizzera).

ființarea unei foi pentru țărani, și pe care-l văzusem nu de mult dojenind frățește pe cărturarul care nu-și fac datorința către așezămintele noastre culturale, — a dat pilda, a arătat cum se poate ajuta țărănimea română.

Facă și alții tot așa. Multe locuri se vor sfinți ast-fel și multe dureri se vor lecu.

(V.G.)

Vancsó — în politica mare.

Deputatul — din mila pasivității românești al cercului Radna, de vre-o câte-va zile declamează prin satele de pe frumoasa vale a Murășului, despre uniunea vamală, necesitatea limbii maghiare, obstrucție și despre alte deziderate ale politicii mari. În adevăr cioara asta a mai lipsit pe întinsul resemnat de grele presimțiri al văii Murășului, ca imaginea pustiului și a foametei să fie completă. Primum știri că oamenii sunt strânși cu toba s'asculte pe dl deputat. Intr'un sat se zice că țărani după ce l'au ascultat, nu i-au cerut d-lui Vancsó de cât un singur lucru: să le ducă toba din sat.

Deșteptase atâta groază în dinșii sunelele ce, din noroc amuțau nu pe executorul ci pe Vancsó Măria Sa.

În Radna, centrul cercului, neîntrecutul orator și stâlpul guvernului Khuen-Héderváry cum îl numise spiritualul Mikszáth se avântase la limbajul din Budapesta. Aci a ieșit cu farba: leac împotriva secetei și a mizeriei ei a recomandat Rădnenilor limba ungurească și proiectul lui Berzeviczy. N'au drepturi nici la... foamete — cei-ce nu știu ungurește este quintesența politicii d-lui Vancsó. Auditoriu românesc adevărat că n'a avut, dar pe alocuirea a fost primit și de preoți români. Rugăm pe corespondenții noștri de pe valea Murășului să ne comunice cu grabire numele tuturor acelor Români cari să sărută cu Vancsó prin a cele tãmbălae.

Un apel pentru înființarea unei ligi „Schwarz-Gelb“.

Organul vienez „Schwarz-Gelb“, fundat cu scop de a apăra interesele Austriei, și

— Păi cum?...
— Măiestate, mă!

— Că bine zici.

— De s'o'ntâmpla să vină la care-va regele sau regina, fiți atenți, domnilor și domnișoarelor. Să n'asteptați să vă întindă întâiu ei mâna, c'ar fi un blamagiu ne mai pomenit!... Trebuie să-i prevenim din vreme. Câtce îi vom zări că s'apropie de noi, să le 'ntindem brinca din depărtare. Așa-i eticheta la Curte.

— Mai tac! dracului măi Pistol, că la urmă te pomenesci c'o și face care-va și-apoi...

— Și-apoi regele-și duce mâna la spate, și tu rămâi cu buzele drimboțate și cu laba 'ntinsă a pomană...

— Și-apoi măi ai noști — bine că mi-am adus aminte — o să dăm acolo 'n palat de-o grămadă de domni îmbrăcați în fracuri de diferite culori cu nădragii scurți și cu ciorapii până 'n genunchi. Aia-s tot ambasadorii de-ai puterilor străine mă! Să i salutați respectuos, să nu facem impresie proastă de tineri fără creștere!... Auziți?!...

— Da nu vă mai uitați în gura lui, oameni buni — glăsuște unul — că asta-i în stare și vă sucește capul de numai v'om păși vr'o rușine. și-om ieși cu obrazul belit.

— Ce te amesteci tu unde nu te pricepi? Io-s vorbesc din experiența proprie, nu din ce-am auzit pe strade. De câte-ori n'am căscat io gura în jurul Peleşului mă!

(Va urma.)

a propaga stima și venerațiunea ce datorește fiecare supus domnitorului său blând și cucernic Francisc Iosif I, publică următorul *Apel pentru înființarea unei ligi* cu scopul de mai sus.

„Tot mai mult se apropie timpul, în care prima adunare a lizei înființându-se „Schwarz-Gelb“ va avea loc în Viena. Drept-aceea lansăm către cetitorii, amicii și aderenții noștri apelul de urgență, pentru a desvolta printre cunoscuții lor o propagandă întinsă, ca deja la prima adunare liga să numere mii de aderenți declarați.

„Scopul lizei „Schwarz-Gelb“ este: să unim toate elementele patriotice și fidele împăratului fără deosebire de clasă și națiune sub vechiul standard onorabil al Austriei, care de atâtea-ori a flusturat în mijlocul luptelor sângeroase procurând părinților noștri victorii peste viciorii, ca din aceste elemente să formăm o trupă bine aleasă pentru apărarea intereselor Austriei contra numeroșilor dușmani ai statului și ai dinastiei.

„Liga „Schwarz-Gelb“ va nuzi din resputeri să desvolte și propage iubirea către împărat și patrie, ea va căuta să facă să înceteze discordia dintre popoarele Austriei împacându-le pe baze austriace.

„Liga „Schwarz-Gelb“ își va îndrepta privirea sa și asupra reformelor economice pentru a oferi ajutor și celor mici.

„Membru al lizei poate fi orî-care cetățean al imperiului. Taxe de membru nu există. Ajunge pentru a se însinua ca membru simpla comunicarea numelui, caracterului, și adresei.

„Amici, camerazi! Sus, cu zor la muncă! Este vorba despre un scop înalt, nobil, cel mai sublim și sfânt, căruia cine-va poate servi spre fericirea Patriei, spre onoarea împăratului și spre folosul popoarelor“.

Cu privire la primul punct din acest apel: cu scopul de a apăra dinastia contra elementelor cari au deosebită predilecțiune pentru insultarea coroanei și a casei domnitoare, îndemnăm pe toți cei-ce au de cuget să fie membrii ai acestei lizei, să se însinue pe o cartă postală, și chiar dacă întreg poporul românesc de sub sceptrul Stlui Ștefan s'ar grupa în jurul acestei lizei, menite să serviască ca o puternică gardă imperială dinastiei, autorității, și demnității suverane.

Epilogul adunării din Biserica-Albă.

Domnul Sebesztha Károly inspectorul școlar regesc din Timișoara, vroind să se apere împotriva atacurilor unor foi șoviniste, cari l-au învinuit c-a permis (!) învățătorilor, sub prezența sa să felicite pe Episcopul Caransebeșului pentru pașii întreprinși împotriva proiectului lui Berzeviczy, publică în „Temesvári Hirlap“ o declarație care într'altele are darul să ne înfățișeze o latură necunoscută și o putem numi puțin glorioasă a adunării din Biserica-Albă.

Din declarația d-lui inspector reese întâi, că rolul lui în adunare nu a fost numai a oaspelui „distins“ ci a *agentului politic* însărcinat cu misiuni; a doua, că *comitetul Reuniunii a avut slăbiciunea a se da de instrument d-lui inspector...*

Eată în traducere verbală declarațiunea d-lui Sebesztha:

Domnule Redactor! Din punctul de vedere nu numai al adevărului ci și al intereselor naționale bine pricepute, vă rog a da loc acestor șire. În numărul de ieri al ziarului Dumneavoastră „Temesvári Hirlap“ sub titlul „Adunare de învățători Români“ a apărut o știre cu care ați fost sedus, încât afirmările dintr'însa cu privire atât la merit cât și la persoana mea sunt absolut lipsite de temel. Sub întreg decursul de două zile a adunării învățătorilor români, n'a fost rostit nici un discurs-nici o declarație ori cuvânt de tendință politică, împotriva patriei, a națiunii maghiare ori a guvernului. Despre proiectul de reformă a învățământului nici vorbă nu s'a făcut.

Toate desbaterile s'au mărginit la puncte fixe în ordinea de zi și au decurs mai mare obiectivitate. *Ba ce nu s'a înțeles la adunarea de învățători români*, la dorința președintelui adunării atât pe mine cât și pe lakab (președintele reuniunii „Délmagyar Tanító-Egylet“) ne-a salutată în limba maghiară și i-a răspunsul meu în limba maghiară, în care dat expresiune dorinței mele, ca desbaterile să devină în primul rând spre folosul patriei maghiare, precum și la acele cuvinte ale lakab, că învățătorii români își vor arăta gostea față de patrie maghiară și celorlalte țări ai lor dacă vor învăța cu străduință maghiară: au isbucit în frenetice aplauze la banchet au rostit toate: pentru regele patriei maghiară, pentru mine, ca organul național maghiar, precum și pentru dragostea față de cei-l'alți cetățeni nemaghiari etc. În seamă celelalte părți ale articolului înfățișarea adevărului obiectiv așa cred că altă observare din parte-mi este de presedinte besztha Károly cons. reg. inspector școlar.

Eată cu ce impresii s'a îndepărta de besztha dela adunarea din Biserica-Albă.

Le zicem impresii, pentru-că vremea locului să le negăm atributul obiectiv pe care ni-l atribue dl inspector școlar. Căci de es. *aplauzele frenetice* ale învățătorilor la alocuțiunea puțin modestă a inspectorului Schenk, au fost auzite doar de dl Sebesztha și ceilalți suntem siguri că nu le-au auzit.

Dar e foarte edificătoare mărturie de inspector: că a cerut să fie salutată în limba maghiară. Departe și-a dl Sebesztha împinș dreptului său de oaspe. Să ceară să se salte și-și condițiunile să pună: în ce limbă?

Regretăm slăbiciunea comitetului de a avut timiditatea a se supune dorinței inspector, necuviincioasă ca foemă, exorbitantă fond.

Și acum în adevăr nu ne putem amuză. Am vrea să stim; altceva n-a mai spus oare d-l inspector? Prea sigur vedem că despre proiectul de reformă al învățământului nici vorbă nu s'a făcut. (Noi încă n-am s'a făcut. Am vorbit numai de o telegramă dresată Episcopului din Caransebeș). Nu a fost și asta vre-o modestă dorință a inspector?

Dacă da, atunci e cert că d-l Sebesztha venit în mijlocul învățătorilor noștri cu o declarație puțin potrivită demnității unui inspector de școale cum este d-sa.

Și stabilind acest lucru, o declarație ne-am felicita prea puțin de momentele de amestecându-se prea multe motive de o dragoste sinceră.

În chipul acesta ne este în adevăr a rămânea fără dragoste.

Fie-care pasere pe limba ei

(Fine).

Brașov, 26 Aug.

Dovedită odată temeinicia bilanțului din Decembrie 1903, care arată profit net la urmașă să adaugăm și să scădem dela suma diferențele ca să aflăm starea actuală.

Astfel avem de adaus la Leul 1000000
a) Diferința între valoarea a 530 chile porumb cu 70 lei sau lei 37100 și lei 30000.
b) Diferința la valoarea fânului și paelor cu cel puțin.
c) Diferința de spese și valoare pe 4 luni, căci anul nu poate cuprinde 16 luni sau 18 luni circa.

Și obținem profit.
Din aceasta subtragem:
a) Amortisarea inventarului cu Leul 100000
b) Interese
c) Tantiema administratorului la lei 4.678.10.
Total lei

Și astfel tot mai rămâne pentru biserică azi profit real de lei 42102.80 din regia anulată 1903. Valoarea inventarului de lei 31589.30 cu lei e chestie de apreciere. Ba s'ar găsi poate să-l cumpere și numai cu lei 5000 — ori ești în la o vînzare forțată, deși s'au oferit lei 20000 (v. „Gazeta“ nr. 159 pag. 3 col. 3).

Tot asemenea spesele de lei 2500 făcute publicării, licitării, diurne etc. înainte de regie, și nici în clin nici în mîneacă cu regia, nu intră în acest cont.

Prin urmare profitul afirmat de mine cu lei 42102.80 din regia anulată 1903. Causa creșterii e urcarea prețurilor cerealelor și a celor din România.

Deci și aci am afirmat adevărul.

Am afirmat :

8. *Experiența anului al doilea agricol 1904 nu o noul comitet și nu o cunosc din acte, ci din informațiuni demne de credință.* După informațiile mele primite și în scris și verbal de 3 persoane, la 17 Iulie vechi când bucatele erau treurate și porumbul sta bine în urma ploii favorabile, anul agricol 1904 avea să vină curat de aproximativ lei 11.250.

„Gazeta“ constată :

8. In nr. 182 pag. 3 col. 2, că anul 1904 începează cu o pierdere de lei 39549.30.

Aci earăși nu mai suntem de acord.

Mai tîrziu observ, că eu am vorbit la 17 Iulie, și raportul citat de „Gazeta“ e din 9 August, în interval de 3 săptămîni, care în anul acesta seceta trag greu în cumpend.

Al doilea o informațiune ar putea fi și greșită, și din aceea să rezultă pentru mine vre-o pierdere.

Cu toate acestea să comparăm datele mele cu cele ale „Gazetei“.

Am zis că recolta ar fi :

Orz	Lei 12.000
Mazere, orz, ovés	1.200.—
Porumb	24.000.—
Grâu, fân etc.	16.000.—
Total:	Lei 89.200.—

„Gazeta“ constată, că s'au recoltat 412 chile porumb cu prețul mediu din 25 l. c. de Lei 41.200.—

Mazere, orz, ovés 1.600.—

Zoană păstrată pentru 200.—

Pășune acordată 16.000.—

30 chile de porumb cum „Gazeta“ a 70 Lei 2.100.—

Pînă făcut, otavă după somnat, ernat și primărie de oi, vînzare de pae și altele 2.000.—

Am avea produs total de Lei 63.100.—

Spese maximale :

Arenda Lei 46.000.—

Cheltuieli de tot felul 26.000.—

Total Lei 72.000.—

Din această combinațiune ar rezulta pentru anul agricol 1904 un deficit de Lei 8900, nici de Lei 39.549.30 cum dă Gazeta.

Observ însă că acest bilanț e o pură ficțiune, că o recoltă de 30 chile porumb e o imposibilitate.

Pretensiunile dela țeranii trebuie neapărat să încaseze în ani buni cu dobînda lor.

După-ce bilanțul trecut a fost calculat dela anul 1902 până la 31 Decembrie 1903, bilanțul actual poate cuprinde la spese numai restul de 2 luni, cât mai trebuie până la 2 ani.

Astfel deficitul ar fi maximum Lei 8900 pentru anul 1904, în loc de profit arătat de mine Lei 11.250.

În această afirmațiune admit, că a-și fi greșit ceea-ce însă să va putea vedea numai după vînzarea recoltei. Vina însă nu o port eu ci seceta, la 17 Iulie a. c. când am scris eu, nu făcînd încă pagubă, așa că toată lumea aștepta ploaia urmată o recoltă bună de porumb ; în 3 săptămîni până la 9 August a. c. se că ar fi nimicit ori-ce speranță de recoltă.

Și nu cumva „Gazeta“ va pune și calimitățile pe mine în sarcina mea !

Am afirmat :

9. *Experiența anului al doilea agricol 1904 nu o noul comitet și nu o cunosc din acte, ci din informațiuni demne de credință.* După informațiile mele primite și în scris și verbal de 3 persoane, la 17 Iulie vechi când bucatele erau treurate și porumbul sta bine în urma ploii favorabile, anul agricol 1904 avea să vină curat de aproximativ lei 11.250.

„Gazeta“ constată :

9. In Nr. 182, pag. 3, col. 2. Pierdere de Lei 28.216.50,

Subtrăgînd din profitul constat de Lei 33.202.80

Surplusul arendei noue de Lei 29.250.—

Obținem totuși produsul de Lei 3.952.80

mat mult din regia proprie în 2 ani decât din diferența arendărei nouă pe 9 ani.

Gazeta constată :

9. In Nr. 182, pag. 3, col. 2: „Resultă după 2 ani de regie proprie o pierdere de 28.216.50. Diferența ar fi numai sumulița de Lei 79.466.50. Frumos „aller-changer.“

Faptul demonstrat e însă :

Anul 1903 profit curat . . . Lei 42.102.80

Anul 1904 pierdere maximală. „ 8.900.—

Prisos curat Lei 33.202.80

Prin urmare nici chiar calamitatea elementară, urmată după constatarea mea, nu-l poate servi Gazetei ca argument pentru cele susținute de ea.

Am afirmat :

10. Că regia proprie în 2 ani, 1903 bun și 1904 de tot rău, cum de un veac nu s'a mai vîzuit, a produs cu Lei 22.000 mat mult decât surplusul dela noua arendare în 9 ani.

Gazeta constată :

10. In Nr. 182, pag. 3, col. 2. Pierdere de Lei 28.216.50,

Subtrăgînd din profitul constat de Lei 33.202.80

Surplusul arendei noue de Lei 29.250.—

Obținem totuși produsul de Lei 3.952.80

mat mult din regia proprie în 2 ani decât din diferența arendărei nouă pe 9 ani.

Nici aci calamitatea elementară susamintită, afară de cadrul prevederilor și puterilor omenești, nu o poate salva pe „Gazeta.“

Din aceasta paralelă cu drept cuvînt să poate aplica „Gazetei“ proverbul :

„Fiecare pasere pe limba ei pere!“ căci cifrele produse vorbesc absolut în contra ei.

Dar „Gazeta“ mai ridică și alți nori pentru a pescui în turbure și a împedea și altora vederea clară. Voi căuta să neutralizez cerneala Sepiei și să limpezesc și aceste puncte.

Iată cum :

a.) Față de învinuirea, că n'ași fi purtat separat contabilitatea regiei publice însăși „Gazeta“ Nru 180 pag. 3 col. 1. 2. constată că „Gazeta“ de evidență conturile de intrări și eșiri ale regiei. Ori, o contabilitate să face numai pe basă de date reale, intrări și eșiri de bani și relațiuni de schimbări de avere. Intrările și Eșirile de bani sunt contate. Desfid însă pe ori cine să dovedească, că cât timp am purtat cu contabilitatea bisericeii mi s'ar fi dat spre contare fie vre-un raport al administratorului, fie alt act cu schimbări de avere, ca să-l trec la contabilitate și nu l-ași fi trecut.

Contabilitatea moșiei face parte din contabilitatea bisericeii și nu putea fi purtată decât la o altă cu aceasta. Extrasul — cum am arătat în repețite rînduri — să putea face la ori ce moment ; tot asemenea și o copie într'un registru separat, dar aceasta ar fi fost fără de nici un rost până la momentul când aveam să contăm și cealaltă parte a regiei, care nu consta în intrări și Eșiri de bani, pe basa de rapoarte, — de cari cum am zis, cât timp am purtat eu contabilitatea, nu mi s'a prezentat nici unul. Să dovedească cineva, că afară de faptele înregistrate de mine pe 1902 și 1903 în contabilitatea bisericeii relativ la regia Suditii s'au mai petrecut ceva fie și numai în intervalul dela 19 Sept. 1903 încoace, ceea-ce s'ar fi comunicat contabilității și atunci poate ridica învinuire ; până când însă așa ceva nu există, ori-ce atac pe această temă o invențiune tendențioasă pentru a îmbăta lumea cu apă rece.

Un contabil știe să facă deosebire între proces verbale ale ședințelor unei comisii separate de comitet, cari le poți purta și pe foi volante, ori chiar ee poți omite, și o contabilitate a bisericeii, care trebuie să formeze un întreg, din care apoi poți face extrase ori câte voești. Basa trebuie să rămână contabilitatea, singura valabilă. Când însă în acte publicate — cum am dovedit la „Gazeta“ — găsești și erori de adițiune și de subtracțiune, fie-cine poate judeca valoarea contabilului „Gazetei“ și ponderositatea datelor ei.

b.) In Nru 180 pag. 3 col. 2 citează „Gazeta“ un pasagiu din raportul dlui Grant care la 23 Iulie 1903 constată că la moșie contabilitatea nu era a jour.

Adevărat că în toiul muncii administratorul n'a putut fi și la lucrători la câmp și în birou la contabilitate. Dar însemnările esistau toate, pentru a să trece la contabilitate la începutul anului și să se facă bilanțul de la 31 Decembrie.

c.) Din paralela între venitele regiei și venitele arîndărei rezultă evident superioritatea avantajelor regiei, care în 2 ani — unul bun, și altul absolut rău — a dat mai mult venit ca surplusul arîndărei în 2 ani.

Că aceasta e numai natural, ne spune și mintea sănătoasă, căci doară ori-ce arîndaș contează la câștig, ast-fel nu angajază muncă și capital, și dacă în 9 ani are numai jumătate ani bun, tot se alege cu câștig curat de 15.000 lei. Ori doară arîndașul da capo se bagă rob bisericeii de dragul nostru ? Regia însă reclamă și muncă serioasă și pricepere ! . . .

Unde mai puțin apoi istovirea pămîntului și exploatarea țeranului prin arîndași ceea-ce biserică nu face. De aceea este și rămîne pentru mine o enigmă graba înțepitoare de a arenda moșia, fără a aștepta cei 3 ani de probă și a pune pe drumuri familia unui administrator harnic și cinstit, care și-a lăsat postul și a intrat în serviciul bisericeii, față de care s'a achitat în modul cel mai laudabil.

d.) „Gazeta“ zice, că am dat eu conglomerat de cifre și mixtum compositum. Răspunsul e : „Zi-ți mamă gușată să nu-ți zică ea ție !“

e.) N'am citit nicăiri în „Gazeta“ declarațiunea administratorului, că a recunoscut neesact bilanțul din 31 Dec. 1903. Am citit însă că administratorul la cererea comitetului a făcut alt bilanț per 29 Februarie 1904 adică : bilanțul. Bilanțul din Decembrie 1903 cuprinde intervalul din 1 Septembrie 1902 până la 31 Decembrie 1903 sau 16 luni, pe când bilanțul din 29 Februarie 1904 cuprinde intervalul din 1 Septembrie 1903 până la 29 Februarie 1904 sau 16 luni. (Vezi N-ful 181 pag. 3 col. 2).

In interval de 2 luni multe se pot schimba ! Dacă cineva nu poate face nici o ast-fel de distincțiune simplă, înzadar ai bate toaca la urechia surdului.

Atîta mai observ aci, că numai lichidarea definitivă, la timp favorabil neforțată, de comun acord cu administratorul pârtaș la beneficiu, poate arăta venitul adevărat. Până atunci poate lua cineva la bilanț de pildă și numai cu 300 chile porumb din porumbare nemăsurat, căci tot va eși la iveală cantitatea adevărată la măsurare.

In fine țin să declar că nici n'am cerut nici n'am așteptat dela „Gazeta“ certificat de contabil bun ori rău, căci știu că nu se pricepe la asemenea lucruri și prin urmare hula ei în această privință nu mă atinge, precum nici lauda ei nu m'ar înveseli.

la Comitet trimiterea unui contabil ca ajutor administratorului.

Nu pricep însă de ce să citează raportul D-lui Grant, care cât timp a funcționat Comitetul cel vechi a zăcut în arhivă la fostul secretar Dr. Saftu dela Iulie 1903, până la Februarie 1904 fără să-l cunoască Comitetul ?

Ori dacă l-au cunoscut, ce măsură a luat ?

c.) Din paralela între venitele regiei și venitele arîndărei rezultă evident superioritatea avantajelor regiei, care în 2 ani — unul bun, și altul absolut rău — a dat mai mult venit ca surplusul arîndărei în 2 ani.

Că aceasta e numai natural, ne spune și mintea sănătoasă, căci doară ori-ce arîndaș contează la câștig, ast-fel nu angajază muncă și capital, și dacă în 9 ani are numai jumătate ani bun, tot se alege cu câștig curat de 15.000 lei. Ori doară arîndașul da capo se bagă rob bisericeii de dragul nostru ? Regia însă reclamă și muncă serioasă și pricepere ! . . .

Unde mai puțin apoi istovirea pămîntului și exploatarea țeranului prin arîndași ceea-ce biserică nu face. De aceea este și rămîne pentru mine o enigmă graba înțepitoare de a arenda moșia, fără a aștepta cei 3 ani de probă și a pune pe drumuri familia unui administrator harnic și cinstit, care și-a lăsat postul și a intrat în serviciul bisericeii, față de care s'a achitat în modul cel mai laudabil.

d.) „Gazeta“ zice, că am dat eu conglomerat de cifre și mixtum compositum. Răspunsul e : „Zi-ți mamă gușată să nu-ți zică ea ție !“

e.) N'am citit nicăiri în „Gazeta“ declarațiunea administratorului, că a recunoscut neesact bilanțul din 31 Dec. 1903. Am citit însă că administratorul la cererea comitetului a făcut alt bilanț per 29 Februarie 1904 adică : bilanțul. Bilanțul din Decembrie 1903 cuprinde intervalul din 1 Septembrie 1902 până la 31 Decembrie 1903 sau 16 luni, pe când bilanțul din 29 Februarie 1904 cuprinde intervalul din 1 Septembrie 1903 până la 29 Februarie 1904 sau 16 luni. (Vezi N-ful 181 pag. 3 col. 2).

In interval de 2 luni multe se pot schimba ! Dacă cineva nu poate face nici o ast-fel de distincțiune simplă, înzadar ai bate toaca la urechia surdului.

Atîta mai observ aci, că numai lichidarea definitivă, la timp favorabil neforțată, de comun acord cu administratorul pârtaș la beneficiu, poate arăta venitul adevărat. Până atunci poate lua cineva la bilanț de pildă și numai cu 300 chile porumb din porumbare nemăsurat, căci tot va eși la iveală cantitatea adevărată la măsurare.

In fine țin să declar că nici n'am cerut nici n'am așteptat dela „Gazeta“ certificat de contabil bun ori rău, căci știu că nu se pricepe la asemenea lucruri și prin urmare hula ei în această privință nu mă atinge, precum nici lauda ei nu m'ar înveseli.

Am terminat !

Arseniu Vlaicu.

Răsboiul ruso-japonez.

Abziceroa lui Alexeiev.

Paris, 16 Sept. Din Petersburg îi se telegrafează lui „Echo de Paris“, că țarul a primit abziceroa lui Alexeiev de comandant suprem al armatelor rusești din Mandșuria ; va rămîne însă și pe mai departe în Mandșuria ca guvernor (satrap).

Londra, 16 Sept. Și în Petersburg se recunoaște, că armata rusă la Liaoyang a pierdut 40.000 soldați.

Berlin, 16 Sept. Colonelul Gaedke telegrafează din Tienling lui Berliner Tageblatt, că despre evacuarea Mukdenului nici pomenire. Operațiunile se vor face mai mult la vest de linia ferată.

Conferențele dlui A. P. Vojen în Oravița.

15 Septembrie 1904.

Azistând la conferențele dlui A. P. Vojen ținute în Oravița la 13 și 14. Septembrie stil nou, Vă rog a da publicității următoarele, care vor servi, intru câtva, la un rezultat moral și material al cauzei pe care o urmărește, acest fiu demn al națiunii noastre:

Cine se crede intelectual, să nu piarză ocaziunea de a azista la conferențele anunțate de dl A. P. Vojen.

La aceste conferențe nu numai că petreci, dar ești ținut într-o continuă mișcare sufletească, adevărat trăești, deoarece ce după definițiunea dsale „*viața nu este altceva, decât o perpetuă mișcare*“.

Nu știi ce se admiră? Figura, gesturile, mimica etc. Toate calitățile sunt intrupate în acest orator de prima forță. De oboseală nici vorbă; curg ideile, frazele ca un izvor nesecat. Obosește auditorul, dar nu și oratorul!

Fondul ambelor conferențe: *Carmen Sylva* și „*Despre Nemurire*“ este cu totul deosebit. — În cea d'ntâi vezi criticul, care în timpul scurt pe care-l poate permite o conferență, te face să admiri pe *Acea*, care prin ereditate, instrucție și talent, a ajuns a fi admirată, nu de un popor, ci de toate popoarele culte ale Europei; te face se admiră imaginația fecundă, cu care a dotat-O natura, pe *Acea*, care este în fruntea unui popor plin de vlagă, și viață, pe care însă tot natura, a creat-O ea să și sufere, și să urce calvarul vieții ca ori-ce simplu muritor.

În a doua conferență ne apare savantul, care cu o logică strânsă dovedește științificește legătura care există între lume, regnul aminal, om și spirit; te face se înțelege — pe cât poate pătrunde — ce rost are lumea, cu viețuitoarele ei și cu ultima perfecțiune a sa, cu spiritul și conștiința: ajungi apoi la concluziunea că „*în natură nimic nu se pierde*“, că „*totul este supus mică sau mai mare măsură, după o lege mai puțin, sau mai mult cult*“.

Viața — zice d-sa — să nu o considerăm, după forma în care se prezintă, ci după manifestările ei. — De aci concluziunea că viața nu se termina cu părăsirea corpului, și că ea a fost dela început, că este și că va fi.

A reproduce pe scurt, cea ce dl A. P. Vojen demonstrează, cu exemple, bazate pe experiențe științifice, este imposibil la acest loc; ar trebui luate note stenografice, sau d-sa să pună în scris la dispoziție această conferință, spre a o studia, analiza și a pătrunde în miezul ei. — Stenograful ar avea de luptat cu curentul curgător de vorbe, iar tipograful va produce un mănunchiu bun de file, pe care *verva* acestui *campion al vorbelor* este în stare a făuri.

Mergeți deci, frați Români, vă instruiți și admirați acest talent, care a venit se vă văză, să vă studieze și se lucreze în ogorul națiunii.

„Auditor“.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 17 Septembrie 1904.

— Regina Elisabeta și țeranii nenorociți din România. Se știe, că în urma ploilor mari, ce au căzut mai acum vre-o 12 zile în România, numeroase sate din districtul Covurlui au fost inundate de ape și bieții săteni și-au pierdut tot avutul, ce le-a mai rămas după seceta cea mare. În vederea acestei mari nenorociri guvernul român a luat măsurile necesare, ca să vină într'ajutor nenorociților. S'a pornit și o colectă mare în întreaga țară. Aflând regina Elisabeta a României, care petrece în străinătate, de această nouă nenorocire, a telegrafat ministrului de interne român următoarele:

„*Vers lacrimi amare de durere și nu aflu cuvinte, ca să-ți spun, cât sufer din cauza acestei catastrofe nenorocite*“.

Cuvintele aceste esite din adâncul inimii Reginei Elisabeta, care simte atât de mult cu țeranii ajunși la sapă de lemn, vor fi o mare mângâiere pentru cei nenorociți.

— **Astra la Timișoara.** Precum aflăm din izvor sigur, concertul ce se va arangea din incidentul adunării generale a Asociațiunii la Timișoara promise a fi interesant în urma artelor atractive ale persoanelor concertante. D-na Lucia A. *Cosma* ca cântăreață, d-șoara Adelina *Piso* ca artistă de violină sunt deja bine apreciate nu numai la publicul nostru ci chiar și la cel străin iubitori de frumsețea artei; d-rele *Minerva Cosma*, *Marioara Doge* și *Valeria Isac* ca pianiste au încântat în mai multe rânduri publicul, care și de astădată va avea ocaziunea plăcută să le asculte. Artistul dramatic dl *Zaharie Bârsan* va continua și de astădată a primi aplause sgomotoase provocate prin declamațiunile sale bine simțite și interpretate cu temperamentul unui și mai mult promișetor artist.

Nu putem, decât să gratulăm comitetului arangiator, pentru acuzițiunea acestor puteri, cari din nou vor da dovadă despre cultivarea și progresul artelor frumoase la noi Români.

— **Audiență.** Maiestatea Sa Monarchul, cum se vestește din Viena, a primit Joi în audiență separată pe președintele de consiliu român Dl *D. Sturdza*, și pe nunțul papal *Granito de Belmonte*.

* — **Persecutarea cuvântului „Român“.** Ni se scrie: În 1—13 l. c. am făcut o călătorie prin părțile Șomcutel-mari, Honda-mare etc. (com. *Solnoc-Dobta*). Multora dintre On. etitorii cred că li-e cunoscut orașelul Șomcuta-mare, în care zidiri frumoase culturale vestesc hărnicia bravului popor român, ce-l locuiește. Pe una dintre aceste, pe școala română stă inscripția: „*Școala confesională ortodoxă română*“ ce a rămas pe aradincori atator tempestăți fără a o putea șterge. Astă-vară însă a dispărut dintr'odată. Ce s'a întâmplat adică? Direcțiunea școlii române din Șomcuta-mare a fost provocată de către inspectorul reg. din Sătmar, că fără amânare să ștergă cuvântul „român“ de pe inscripția școlii, căci altfel inscripția nu poate fi tolerată. Resultatul a fost că într-o bună dimineată tabla cu inscripția a dispărut. Dar nu putea să treacă aceasta neobservată de popor. Bătea la ochii tuturor lipsa inscripției și neliniștea creștea mereu. În sfârșit în 11 l. c. s'a adus afacerea inscripției în senatul bisericesc și scaunul școlar, unde toți fruntașii români în frunte cu Rev. d. protopop *Sîrb* ca director școlar și a dlui *Nyilvan* ca președinte al scaunului școlar s'au prezentat și după o dezbateră înverșunată au hotărât cu majoritate de voturi a pune îndărapt inscripția veche, care strălucește acum din nou pe frontispiciul școlii române spre fala și cinstea bravului popor român din Șomcuta.

Felicităm pe bravii nostri fruntași de acolo pentru purtarea lor bărbătească, de-a respinge obrăznicia inspectorului, care ori nu cunoaște legea, ori cunoscând-o, crede că n'o cunosc alții. Inscripția aceea e legală și poporul de acolo are dreptul și *datoria* s'o apere cu toate forțele împotriva umilirilor.

— **Concert internațional.** În ziua de 30 Octombrie se va da în Berlin primul concert internațional de artiști.

Concertul va avea loc în sala societății filarmonice din Berlin.

— **Dela congresul presei.** Ministrul afacerilor străine *Goluchovszky* a dat Marți seara o recepție în onoarea membrilor congresului presei care a reușit strălucit.

La aceasta recepțiune a asistat și dl *D. Sturdza*, președintelui consiliului de ministri din România.

— **Medicii în Rusia.** În Rusia e mare lipsă de medici. Astfel în tot imperiul se află numai 21.827 doctori în medicină, și anume: 21.090 bărbați și 737 femei. Cel mai mulți stau la orașe.

După numărul doctorilor, iată cum sunt repartizate principalele orașe: în fruntea oamenilor e Petersburgul cu 2272 medici, apoi vine Moscova, Varșovia, Kievul, Odesa. Pentru Sibe-

ria nu sunt decât 788 medici, iar în fundasiel sunt părți unde nu găsești nici un doctor o întindere de 100 verste.

— **Secretar ministerial uxoricid.** Din se vestește că la Castelle mare Adriatică e deținut secretarul ministerial *Roncagli*, fiind pișionat că și-a otrăvit nevasta.

— **Incoronarea din Belgrad.** Din Montenegrul se anunță că moștenitorul al Montenegrul *Danilo* cu soția sa, ministrul externe *Vukovič* și generalul *Vukotić* cu dantul de armată au plecat la Belgrad pe asista la actul de încoronare a regelui. Afară de Muntenegru alte țări nu trimit de țțiuni separate la Belgrad, ci a este vor fi sentate, intru cât, de sine înțeles au legătu plomatrice cu Serbia, prin șeful legatiunii Belgrad. Deodată cu apropierea zilei încor s'a ivit mare scumpete în capitala Serbiei. odaie în hotel costa până la 50 franci, în zi costa 60 franci . . . , ceva neobișnuit Sêrbi.

Timbrele noi comemorative tipărite la Paris sunt fost trimise deja la Belgrad. Ele vor fi valabile timp scurt: dela 20—30 Sept. din care timp scurt timp vor fi de deosebit interes pentru tanți pasionați de timbre.

— **Intrevederea împăratului Wilhelm.** Împăratul *Nicolae II.* Lui „*Tșas*“ i-se telegrafă la Petersburg, că între împăratul Germaniei și Rusiei va avea loc în curând o întrevedere la Skiernevițe. Era proiectat să meargă și șeful nostru, dar din considerare pentru șeful nostru împărat, acest plan a fost părăsit. Intrevederi i-se atribue mare însemnătate la Petersburg.

— **Pontificele și provincialul din Innsbruck.** Din Innsbruck se vestesc următoarele: Provincial al Tiroliei *Dr. Kathrein* din incideș mirez oficiului a trimis o depeșă omagiului fiului *Piu X*, la care a primit următorul răspuns:

Omagiul D-tale exprimat din incidentul D-tale în noal oficiu, a produs mare în inima Sanctității Sale, care a luat cu plăcere la cunoștință programul D-tale pătruns sentiment nobil. Plin de încredere Sanctității așteaptă ca D-ta să și execuți acel program binele și fericirea provinciei Tiroliei.

Merry de

— **Dela congresul dermatologic.** Berlin se telegrafează, că în onoarea participilor la congresul dermatologic s'a dat un chet festiv, la care au luat parte peste reprezentanți ai științei medicale. Consilierul *Bumm* în vorbirea sa a acclamat împăratul *Wilhelm*. Consilierul *Kinchner* a dat toast în onoarea guvernelor și capilor de carți au fost reprezentați la congres. Prof. *Lesser* a ridicat paharul în sănătatea acelor i-au dat mână de ajutor la pregătirile pentru congres. Profesorul *Crockner* a toastat pentru reprezentanții guvernului, ear *Lesser* pentru șeful de onoare al congresului *Besnier*.

— **Necrolog.** Ștefan *Puică* notar în pens. a repausat în 12 Septembrie la etate de 65 ani, după o căsătorie fericită de ani, provăzută fiind cu sfințele taine ale ribunzilor.

Osămintele scumpului defunct s'au dus spre odihna eternă în cimiterul grădinarilor Mocod în 14 Septembrie 1904.

Fie-I țărina ușoară!

— **Congres contra comerțului de droguri.** Din Zürich se depeșează, că congresul de negustoriei cu fete a fost deschis Joi de ameză. La acest congres au fost reprezentate 14 state europene.

— **Ministrul instrucțiunii publice în Budapesta.** Ministrul cultelor și instrucțiunii *Dr. Studt* a sosit din Berlin la Budapesta. Joi *Dr. Studt* însoțit de celebrul șef maghiar *Dr. Berzeviczy* a făcut o excursie prin oraș, admirând palatul parlamentului, muzeul, al Muzeului industrial etc. Nainte de a face o vizită la antecesorului vestit al șefului șef al afaacilor școlare și religioase *Dr. Wlassics*, care la ameză a făcut o vizita înaltului oaspe al Budapestei în „*Hungaria*“. Credem, ca Excelența Sa să ce vedea și studia la noi în capitala noastră gurgușii. Numai dacă s'a întors în patrie să satisfăcut și mai bogat în experiențe.

interesați că oaspeții insinuați pentru cuartir vor fi așteptați de către comisiune la gara din Timișoara-Josefin în 20 l. c. seara și în 21 l. c. dimineața la sosirea trenurilor, unde li-se va comunica cuartirul rezervat. Membrii acestei comisii vor mai fi detașați și la sosirea altor trenuri, precum și în biroul comisiei permanente (Timișoara Cetate, Krouprinz, et. l. unde se vor da și alte informații).

Membrii comisiei de încuierare vor purta ca semn distinctiv la brațul stâng o bandă albă.

Timișoara, la 16 Septembrie 1904.

Pentru comisiune
Dr. Aurel Cosma.

Dare de seamă și mulțumită publică.

În urma arajării concertului împreună cu petrecere de joc cu ocaziunea adunării Reuniunii învățătorilor gr. or. români din propopiatele I-VII, ținută în comuna Șiria la 16 și 17 Aug. au încurs din taxele de intrare 561 cor. 90 fil. iar dela comuna bisericască un ajutor de 200 coroane. De tot 761 cor. 90 fileri. Spese 367 coroane 26 fileri. Rămâne deci un venit curat de 394 cor 64 fil., care sumă s'a transpus Reuniunii învățătorilor rom. gr. or. din propopiatele I-VII. pentru înființarea unui fond, ca bază edării unei foi pedagogice.

Ca suprasolviri au contribuit stimații domni: Ioan Costa, profesor 1 cor.; Dr. Lazar Gebeles, adv. 4 cor.; Dr. G. Popa 4 cor. 50 fil.; Ștefan Petrovič, proprietar în B.-Ineu 50 fil.; A. Secula, proprietar în Șiria 4 cor. N. N. 1 cor.; A. Botez, inv. 1 cor.; Mihail Lurcuta, preot 3 cor.; Păncota 3 cor.; Toma Sirca, inv. 1 cor.; N. N. 3 cor.; Nicolae Marcu, funcționar la „Victoria” 2 coroane, pentru ce primească, prea stimații domni și binefăcători, călduroasele mulțumiri.

Asemenea mulțumim și dlor învățători: Ioan Hălmăgean, Adrian Ungurean și Petru Muntean pentru abdicarea în favorul reuniunii de spese efective, avute cu ocaziunea instruirii corului.

Șiria, 1904.

Traian Terebențiu,
președinte.

Alexiu Doboș,
notar.

Iuliu Grofșorean,
cassat.

Felurimî.

— Titlurile domnitorilor orientali. Domnitorii orientali au specialitatea de a-și da, afară de titlul său cunoscut de toată lumea, o mulțime de alte titluri, mai mult sau mai puțin pompoase, care sunt enumerate cu sfințenie în documentele oficiale.

Așa sultanul Turciei are drept la șasezeci și două de titluri printre cari și următoarele: Abdul Hamid Eternul Victorios, Eternul netrivins, împărtitorul de coroane eroilor; Umbra lui Dumnezeu pe pământ.

Titlurile șahului Persiei, conține de asemenea bizare expresiuni: stea luminoasă a cerului; steaua luminătoare a pământului; Puterea pământului.

Unul din cei mai mici potențați ai pământului Emirul din Ave o mică țărișoară lângă Afganistan semnează toate decretale și documentele cu următoarea formulă:

Semnat și pecetluit de Regele Regilor, căruia trebuie să-l asculte lumea întreagă, pentru că el preservă existența tuturor oamenilor, pentru că este tatăl soarelui și pentru că el oprește ploile.

— Congresul de otologie. La congresul de otologie, ce s'a ținut la Bordeaux în zilele de 1—5 August v. a luat parte ca delegat din

România dl. Costiniu D-sa a făcut o comunicare despre inflența, ce o exercită mașinile de drum de feră asupra urechilor și sistemului nervos, la meștri și fochiști în raport cu combustibilul înțrbințat în România. Comunicarea sa a sânit o interesantă discuție la care au luat parte mulți congresiști, expunând această chestiune în țările lor. După aceea s'a ales o comisiune compusă din d-nii Dr. Costiniu, profesor Dr. Gagnigo, din Turin, profesor Von Sien din Mosova și Brockaert din Anvers, care să studieze chestiunea și să facă un raport pentru congresul din 1908, ce se va ține la Budapesta. Ziua „La Petite Gironde”, care face o dare de seamă a congresului, aduce elogiul medicului român, pentru comunicarea sa.

ECONOMIE.

Arad, 16 Septembrie

o faptă bună.

Sub titlul de mai jos „Gazeta de Duminecă” din Șimleu scrie:

Cătră d-nii bărbați de încredere și agenții institutului „Silvana”.

Seceta din această vară, în mare parte a ținutul peste care se extinde activitatea noastră, nimicind recolta de cucuruz și de nutreț pentru vite, economii cari formează partea preponderantă a clientelei noastre, stau față de o crasă economică, prin care pentru iarna ce să apropie, în lipsa de mijloace de traiu, ei înșiși sunt amenințați de mare pericol și se află în critica stare, că neavând nutreț de ajuns, să-și prăpădească pentru nimica vitele, acest factor principal pentru susținerea și conducerea rațională a economiei.

Direcțiunea institutului nostru, în interesarea sa viuă pentru toate momentele ce influențează starea clientelei în această situația penibilă amintită a economilor clienți, a decis ca:

a) în toți ramii operațiunilor sale va continua moderarea intereselor după credite;
b) la cereri din partea celor interesați, începând dela 1-a Noembrie a. c., dacă pretensiunea este deplin asigurată, până la seceratul din anul viitor va acorda respiriu de plătere din capital;
c) cu căldură va sprijini toate întreprinderile, în special tovarășile fie și ocazionale, cu scop să procure mijloacele pentru molcomirea lipsei de cucuruz și de nutreț. Inșă nu pot conta la sprijinul nostru întreprinderile și tovarășile cu scop speculativ, cari ar ținti a exploata starea critică a economilor.

d) este cunoscut, că și până acum, în economii organizate lipsa de nutreț, cu bun succes se acoperea cu nutreț pregătit din paie tocate (tăiete). Economii nostri mici, încă sunt avisați, că în lipsă de nutreț natural și artificial (fân, trifoiu, frunzar etc.) să stărue a se ajuta cu nutreț pregătit din paie și tutele de cucuruz tăiați cu mașina, făcută anume spre acest scop, cu așa numitele „tăietoare de paie” (szecska-vágó).

Direcțiunea institutului a dispus se se întrevină la marile fabrici de mașini agricole, a procura în număr mai mare tăietoare de paie pentru clienții săi economii. Avem deja oferte dela fabrici, cari la comanda mai mari, 20—50 de tăietoare sunt aplicate a face însemnate reduceri din prețurile notate în buletinele lor de preț-curent.

Aceasta reducere în preț să poate obține așa, că institutul plătește acum prețul ear economii pe lângă interese minimale îl vor replăti institutului în 3—5 ani.

Ar fi de dorit, ca în special economii mici, profitând de aceasta ocaziune binevenită, eventual mai mulți în tovarășie, să-și procure tăietoare de paie, aceasta mașină indispensabilă în fiecare economie pe lângă întrebuițarea căreia, în timp normal, încă se pot face mari crușări în nutreț.

Conform buletinelor de preț-curent ale fabricilor de mașini agricole, prețul unei tăietoare pentru braț (pentru 10—25 vite) e C. 60—160; iar prețul unei tăietoare mai mare, pentru manegiu (jargány) dela C. 160—350.

Din aceste prețuri se vor subtrage reducerile puse în prospect — cam 20%.

D-voastră, dlor bărbați de încredere și agenții, clienților nostri economii, relativ la punctul c) subversând necesitatea, în timpul potrivit, veți

binevoi a ne face propunerii concrete, ear relativ la punctul d.) până la 1 Octombrie veți binevoi a ne prezenta un conspect asupra acelor economii, cari vor a-și procura tăietoare de paie. După acest conspect, pe baza celor notate mai sus, înseamnă calitatea mașinei, ce respectivii economii doresc a procura, precum și starea materială a celorla. Măsura reducerii din prețul tăietoarelor se va stabili și se va face cunoscut, după ce vor fi fixa numărul tăietoarelor comandate.

Șimleu, 1 Septembrie 1904.

A. Cosma,
director executiv.

Bibliografi.

Calendar pe anul dela Christos 1905. An XXVI. Prețul unui exemplar 40 fileri. Arad editura și tiparul tipografiei diecesei gr.-or. române. Calendarul are următorul conținut: Cronologia pe anul 1905. Sărbători și alte schimbăcioase. Posturile. Sărbători școlare. Astronomie.

Partea calendaristică: Cele 12 luni cu rubrică calendarului gregorian între pagini foite destinate pentru diferite însemnări. Genealogia casei de nobilitate, genealogia domnitorilor străini și extorși. Șematismul mitropoliei gr.-or. române din Transilvania. Taxele postale și telegrafice. Partea literară. Moise Nicoară (studiu biografic cu portret). Tamăița (legendă) de Maria Cioban. Socialismul (dialog) de I. Greșorean. Eroul dela Königgrätz de St. O. Șentente asupra virtuții. Capitanul Roman Alexandri. Un mijloc de înaintare de Bușcaiu. Casa națională din Arad (ilustrație). Patronul țiganului (Th. D. Speranță). Un colț despre lene și superstiție de G. Costeș. Mândro, mândro, vrei nu vrei poezie de M. Eminescu. Vuleș, vuleș de din popor de Maria Cioban. Minerva (Zeita științelor), poezie de Nicu Stejărel. Dați creștere fetițelor voștre O. T. Baba n'aude, dar potrivește de E. D. O. Sevastos. Lupul și Titirez, Basm pentru copil de Th. D. Speranță. Poezii populare. Economie. (Despre Lucernă; Creșterea rînilor; Albinele) Sfaturi economice. Felurimî (Tăranul deștept; Un martor bun; om căruia îi plouă aur din cap; O țară fără închisori; Regele și cerșitorul; Impăratul și pietrele; Glume (feștanie țigănească; țiganul și ciobanul; Moșul și pânea cea albă; țiganul bolnav; țiganul cu inelul; între prietini, la cărciumă; cală și Sasul; un recept; De ce? Asta-i și țigărețu). Chicitură și chiutură. Inserțiuni și reclame.

Arverési hirdetmény.

Az aradi kir. tiszék, mint tkvi. hatóság, körtm. teszi, hogy Adam Ioszf kurticsi lakos végrehajtás Dr. Vellesov Géza ügyvéd mint Winkler Hermann kurticsi tartozkodásu részére kirendelt ügygondnoknak lakos végrehajtást szenvedő s elleni 155 kor 30 fill. körtm. kövétel és jár. iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék területén lévő Aradmegyében lévő kurticsi 58 számú tkjében az a § 13 sor 9. hrsz a felvett 594 összeírásu ház, udvar és kertre 881 kor. 2) ugyanazon számú tkjben l. 15 sor 12. házszám 626 összeírásu beltelkes ház, udvar és kertre 915 kor. továbbá 3) ugyanazon számú tkjben a § 18 sor 196 kor. felvett 698 összeírásu beltelkes ház, udvar és kertre 885 korona és végül 4) ugyanazon számú tkjben a § 1. sor 281 hrsz a. felvett 42. összeírásu ház, udvar és kertre 855 koronában az árverést ezennel megáldott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megáldott ingatlanok az 1904 évi December hó 14-ik napján előtti 9 órákor Kurticsi községében megtartandó árverésen árverésen a kikiáltási áron alul is eladatul fogadják.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok árának 10%-át vagyis 88 kor. 10 fillért 91 k. 50 f. 50 l. és 85 k. 50 kőszpénzben, vagy az 1881: LX. 42 §-ában jelzett árfolyammal számlított és az 1881 november hó 1-én 3338 száma kelt igazságügy miniszter rendelet 7 §-ában kijelölt óvadékképes érték papirokban kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881: LX. 42 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Aradon 1904 évi szeptember hó 2 napján.

A kir. törvényszék mint tkvi. hatóság.

Akad.,
kir. tszéki bír.

Editor-proprietar: George Nichia
Redactor responsabil: Ioan Russu-Șiriana

INSERTIUNI și RECLAME.

*Nu mai sunt sgrăbunțe, alunițe, mi-
neseri, pete de ficat și alte impurități pe fața
aceluia ce folosește vestitul și veritabilul *Lapte
de castraveți englez* al lui Balassa, care este un
remediu de tot nesticăcios, face pielea albă, o
recorește și o înviează. Efectul se vede deja
după o folosire de 2—3 ori. Să fim atenți ca
fiecare sticlă să aibă signatura lui Balassa. Un
flacon costă 2 cor., un săpun de castraveți 1
cor., pudră 1 cor. 20. Se poate căpăta în fie-
care farmacie. Pe postă trimite farmacistul
Balassa, Budapesta, Erzsébetfalva și în Cașovia
drogueristul Pallaghy Kalmán, Fő-utca 1. Să
ne păzim de falsificate. 367*

BIUROU PENTRU CLĂDIRI.

Temesvár-Jozsefváros Kossut-utca 6 sz.

STAMER VILMOS

măiestru zidar și expertizorj urat
primește construirea de planuri pentru zidrie, a-
ordă consiliu în ori-ce fel de afaceri de clădire,
conduce și supraveghează clădiri; reprezintă fa-
bricele cele mai capabile de concurs.
Un învățacel absolvat de școala industrială
este primit ca practicant.

Valentiny József iun.
croitor.

ARAD, strada Fabian Nr. 12 la colțul
stradet Deák Ferencz (Casa Bonts).

Confecționează tot felul de
costumuri, pardesiuri și paletouri
pentru bărbați, pentru prețuri culante din
materii indigene și engleze de lână, după
troiu modern.

Novitățile pentru sezonul de toamnă
a sosit deja și astfel mă aflu în poziția
plăcută ca pe lângă prețuri ieftine să co-
respund celor mai delicate pretensiuni.

Cu stimă: 342

Valentiny József jun.
croitor.

ARAD, Strada Fabian Nr. 12.

CIOBAN și NADRA

măestru zidar diplomat.

A R A D, Deák Ferencz-utca 34 sz.
Avem onoare a aduce la cunoștința p.
t. public ziditor, că sub firma de mai sus
am deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit
și anume: zidiri noi, transformări de zidiri
vechi, construirea de frontispicii cu materie
ori fără materie atât în loc cât și în pro-
vincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construiți de planuri, faceri
de buget pentru prețuri foarte ieftine.

Cu toată stima:

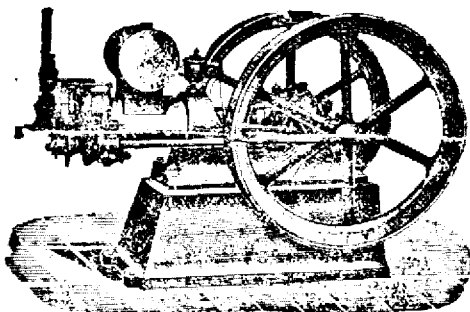
CIOBAN și NADRA.

Numărul Telefonului 86.

Birou de mecanica și atelier de mașini.
Intreprindere de instalațiuni
de gaz și apaducte.

BEER ISTVÁN
inginer privat.

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS, Küttl-tér

Tot felul de instalațiuni de iluminare
de ori-ce sistem, deposit de reflectori,
instalațiuni de băi și closete.

Executare specialista de reparațiuni
de mașine și cazane.

Planuri și bugete gratuite.

Numărul Telefonului 86.

Primul birou de încassare sub firma
Asociațiunea „Incassarului român“
Al. I. Radulescu & Comp.

Strada Nisipari Nr. 24.

Firma împotocolată la Tribunalul de co-
merci al județului Ilfov 5651 primește tot
felul de angajamente pentru încassare, ca:
abonamente de ziare cotidiane, de reviste
cotisațiuni și taxe pentru cluburi și societăți
atât în București, cât și în străinătate.

Serviciu cinstit, condițiuni favorabile.
Dare de seamă în fie-care săptămână Lună:

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrásy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în
diferite instrumente, în *ferării pentru mobile
și edificii, cuptoare de fer de Nadrag și
Meiding de primul rang. Mașine (sparhert)
pentru bucătări de Olanda elegante, specia-
lități pentru economia de casă, dulapuri
pentru ghiță.*

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători.
Mopopol de vânzare a coaselor de oțel Ba-
nabé și a puștelor cu garanță de 10 ani.
neronosporei pe lângă o garanță de 10 ani.

Instrumente de vierit etc.

*Foarfece engleze Solingene veritabile, pen-
șiluri și briciuri,*

Deposit esclusiv **„AHOI“**.

**Pe seama ținuturilor sud-
ungare unicul deposit al lu-
strului de argint: VENUS
pentru cuptoare.**

Comandele din provincie se efectuesc pentru
prețurile ieftine de zi. Nr. 221 | 50

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

341

Are în deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru
biclele, gumi și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește biclele
cu roate mobile.

Primește mailarea de biclele în foc, ni-
chelarea și reparatiuni de felul acesta.

Condițiuni de plăcere favorabile.

Montează:

telefoane cu încopciare de
cerc ori catrală.

Telefoane mici de case,
instalări de clopoțele e-
lectrice, ori repararea
acestora.

Prețuri culante.

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer
ori mașini de cusut pentru odai.

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni apar-
ținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de
brodat în rate favorabile lunare.

Telefoane pentru oraș și comitat 242.

Colorare de porțelan și maiolica de artă!

Boros Béni-tér 16 sz 1, em. 14.

Respectuos aduc la cunoștința părților și spriginitorilor industriei de artă maghiară, că în atelierul meu de colorare îndeplinesc colorări celui mai distins gust corespunzătoare.

P. O. Public poate comanda la mine vase de prânz, de dejun, de tea etc. după ori-ce model. Pictez porțelan în mode cel mai bun executat, cu numele, monograme, pentru prețurile cele mai ieftine. Comandele se pot alege după modele gata și din cataloage ilustrate, pe care îl pun ori-cărui, care îl cere pe o carte postală, la dispoziție.

Nisuița mea principală este să bine merit de încrederea și îndestulirea on. public.

Primesc pictări de oleu și aquarel etc.

Dau ore la domiciliu damelor iubitoare de pictură de porțelan, maiolica, ear vasele pictate de ele le ard.

Vase de porțelan, maiolica, și sticlă sparte, numai eu sunt în stare aici în Arad să le lipsesc în cupotul meu, pentru a putea fi folosite și mai departe.

Cu deosebită stimă:

HARTMANN PÁL.

Condițiunea principală a

FRUMȘETEI

este, ca fața și mâinile să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvârșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri îndelungate mitesserii supărăcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul **HAUER LAJOS.**

ARAD, Pécskai-ut.

287

Apa minerală naturală cu efect vindecător.

Apă acră de Boholt

e recreatoare, curată ca cristalul și cu efect vindecător.

Amestecată cu vin ori sirup dă o beutură plăcută și recreatoare.

0 sticlă mare (2 litre) 26 fileri

0 sticlă mică (1 litru) 18 fileri.

Se poate comanda și furnisa la locuința dela

Hartmann Samu

magzin de ferarie și coloniale

ARAD, Boros Béni-tér I. Telefon Nr. 373

Comande din provincie se efectuează prompt și echitabil.

Apa minerală naturală cu efect vindecător.

Am onoare a aduce la binevoitoare cunoștință că am deschis în Arad-Belváros strada Választó Nr. 30 (casa proprie) atelier

de măsurit pentru zidiri și mobile

unde pregătesc lucrările aparținătoare acestei branșe pe lângă cele mai ieftine prețuri în modul cel mai curant.

Primesc lucrări aparținătoare branșei mele, anume lucrări de măsurit la zidiri lucrări ori reparări de mobile după moda cea mai nouă

în modul cel mai bun executate și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Experiențele de mai mulți ani, făcute în fabrica lui *tfj. Ceiler István*, precum și folosirea de lemn uscat și cel mai bun nu adus în poziția aceea plăcută, că în privința asta să satisfac ori-cărei comande. Recomandându-mă spriginului binevoitor al p. t. public,

rămân cu stimă:

Pápay Lajos,

măestru-măsar.

298

LENGYEL GYULA

lăcătar de zidiri.

Arad, Strada Vörösmarty Nr. 3.

Pregătește accesoriile de fer pentru zidiri, grilaje pentru cimitire, mașine de fert în formă de masă și ori-ce fel de lucrare de lăcătar.

332

Cu stimă:

Lengyel Gyula.